

Nog één dag koningin

INTERVIEW
Actrice Nel Kars speelt 30 april voor de 350ste en laatste keer Koningin Emma.

ARNO GELDER
VOORBURG

In haar solovoorstelling *Koningin Emma, redster van Oranje* speelt Nel Kars (70) drie karakters: de koningin-regentes, de diacones Zuster van Daelen en de hofdame jonkvrouw Elize barones van Ittersum, van wie de laatste een kostelijke dialoog heeft met haar papagaai.

„De vraag was wie de stem van de vogel moest inspreken,” zegt Nel Kars. „Mijn regisseur René Retél en ik fantaseerden over acteurs als Pierre Bokma en Gijs Scholten van Aschat. Maar die zouden wel onbetaalbaar zijn, vermoedden we.”

Dat viel mee. In het programma-boek staat nu 'Een papagaai - Pierre Bokma' vermeld. „Ik was alleen een kistje wijn kwijt,” glundert ze. „Pierre deed het graag voor - zoals hij zei - 'die actrice die alles zelf doet'.”

In het Voorburgse theater De Tobe, waar Nel Kars 's middags haar *Emma, Redster van Oranje* speelt, arriveert ze om tien uur 's ochtends met haar Volkswagenbusje, geladen met 350 kilo decorstukken, rekwisieten, lampen en kleding. De energieke senior laadt het allemaal blijmoedig uit. Er is hooguit tijd voor één kopje koffie („Lunchen? Doe ik nooit!”), daarna richt ze met behulp van de technici van het theater het podium in.

Daar voert ze met strakke hand de regie over licht en geluid. In haar kleedkamer en de coulissen vinden haar eigen ontworpen en deels zelf vervaardigde japonnen („Ik ben een brutaal op de naaimachine.”), pruiken, sieraden en briljetjes van Emma hun eigen plek. Dat luistert nauw, want Nel Kars dient zich tijdens het stuk een aantal keren in rap tempo te verkleeden: alles moet binnen handbereik zijn.

Ze is volgend jaar vijftig jaar 'aan het toneel'. Haar jaargang op de Amsterdamse Toneelschool - ze deed examen in 1960 - mocht er zijn: Willem Nijholt, Guido de Moor, Jules Hamel... „Ik was de enige vrouw, moest al die mannen tegenspelen. De directeur voorspelde toen: 'Ik zie jou later wel gaan jonge mannen - toneeljargon voor het spelen van verschillende rollen door één acteur.'”

Dat technisch moeilijke genre beproefde Nel Kars na een rijke carrière toen ze in 1988 *Koningin Sophie* speelde, de eerste echtgenote van Koning Willem III. Het succes (lieft 400 keer) van haar ambachtelijke en met liefde gespeelde solotoneel kreeg een vervolg met *De Russische Oranje*, over Anna Pawlona (vrouw van koning Willem II) en *Prinses Marianne*, dochter van koning Willem I. Rollen die haar, net als Koningin Emma, letterlijk op het

Nel Kars als Emma. 'Het wordt tijd voor wat anders.' FOTO PETER KARS

Paspoort

- **Geboren:** 11 mei 1938, te Amsterdam.
- **Carrière:** Na de Amsterdamse Toneelschool speelt ze diverse rollen bij gezelschappen. In 1988 brengt ze haar eerste solovoorstelling *Koningin Sophie*. Daarna volgen nog drie programma's over leden van de Oranje-dynastie.
- **Privé:** Alleenwonend.

lijf waren geschreven door Ton Vorstenbosch, met wie Nel Kars al jarenlang een innige artistieke relatie onderhoudt. Hij zal, zegt Nel Kars, ook haar jubileumproductie volgend jaar schrijven. „Het voorlopige idee is een stuk, gesitueerd in de jaren '20, waarin ik zes vrouwenrollen speel.”

Ze trouwde op leeftijd, want 'in de liefde had ik weinig succes'. „Wie wilde er trouwen met een vrouw die altijd maar weg was? Ik ontmoette pas laat mijn man, een wiskundeleeraar. Hij is in 1992 gestorven, jong. Maar ik zat niet bij de pakken neer. Ik heb acht fantastische jaren met hem gehad.” Trouwens, ze móest

Ik weet dat koningin Beatrix het vreselijk vindt, toneelstukken over haar familie

wel verder. „Spelen is mijn inkomen. Ik krijg geen subsidie. Ben er trots op dat ik nog nooit mijn hand heb opgehouden.”

Op het toneel ontloopt ze zich tot een zeldzame karakterspeelster die de goedgehartige jongere Emma voor de pauze indrukwekkend laat overvloeien in de oude regentes - compleet met tremor en onvaste tred. Het gespeelde, benadrukt Nel Kars, is volledig authentiek.

„De kleding en juwelen zijn ontleend aan foto's en schilderijen. De krant die Emma tijdens haar verjaardag leest is het Algemeen Handelsblad van 1 april 1933. En haar Orde van de Nederlandse Leeuw is een origineel dat door koningin Beatrix in bruikleen is gegeven. Bij het Koninklijk Huisarchief ben ik kind aan huis. Ik wil dat alles historisch klopt, ben een perfectionist.”

Dat geldt ook haar rol als licht onnozele, zeer bijbelvaste diacones, die in de pauze collecteert voor De Emmabloem, het symbool van de tuberculosebestrijding waarvoor koningin-moeder Emma zich met hart en ziel inzette. Als Zuster van Daelen gaat ze rond met een originele geldbus uit de jaren '20. Na een donatie prikt ze Emmabloempjes op jurken, blouses en jaszjes. „Het geld dat ik in 349 pauzes heb opgehaald gaat naar het KNCV Tuberculosefonds: een bedrag van 10.000 euro.”

Zal ze Emma missen? „Zeker, maar het is ook goed geweest. Ik speel het sinds 2006 - tijd voor iets nieuws.”

Ze heeft 'iets' met de Oranjes, maar is geen 'Oranje boven!-figuur'. „Ik ben geïnteresseerd in geschiede-

nis en dus ook in de historie van onze dynastie. Maar ik geloof dat Ton Vorstenbosch en ik voldoende afstand bewaren.”

Inderdaad worden er kritische noten gekraakt als hofdame barones van Ittersum in haar boudoir mijmert over Emma's echtgenoot Willem en diens 'woedeaanvallen, drankzucht en liaisons met vrouwen van twijfelachtig allooi' en zij de Oranjes als 'Duitse parvenu's' bestempelt. Is dat wellicht de reden dat koningin Beatrix nooit een voorstelling heeft bezocht?

„Ik weet dat ze gewoon een enorme hekel heeft aan toneelstukken over haar familie. Vreselijk vindt ze dat. Maar met haar moeder Juliana heb ik na menig voorstelling in de kleedkamer zitten kletsen - erg gezellig. Ze heeft me zelfs nog een keer uitgebreid op Soestdijk rondgeleid.”

KORT NIEUWS

TELEVISIE

Presentator moet kennis hebben

Telesiekijkers hechten bij hun waardering van een presentator vooral aan kennis en goede voorbereiding. Een aardig gezicht en leuke kleding spelen nauwelijks een rol. Dat blijkt uit een enquête onder 327 mensen kriskras door Nederland die Sanne Welbroek van de Saxion Hogeschool in Enschede heeft gehouden. Een gebrek aan kennis bij de presentator is vaak een reden om niet meer naar een bepaald programma te kijken.

FILM

Zweedse horror wint Black Tulip

De Zweedse horrorfilm *Let the right one in* heeft de Black Tulip Award gewonnen op het 25ste Imagine: Amsterdam Fantastic Film Festival. *Let the right one in* vertelt over een eenzame twaalfjarige jongen, die op school gepest wordt en daarom vlucht in duistere fantasieën. Hij vindt vriendschap bij zijn nieuwe buurmeisje, dat hem bekend bloed te moeten drinken om in leven te blijven. De film draait in een groot aantal Nederlandse bioscopen.

TELEVISIE

Komrij schrijft Groot Dictee

Schrijver en dichter Gerrit Komrij (65) schrijft de twintigste editie van het Groot Dictee der Nederlandse Taal. Het wordt uitgezonden op 16 december. Komrij was van 2000 tot 2004 de Dichter des Vaderlands.

TELEVISIE

Golden Girl Bea Arthur overleden

De Amerikaanse actrice Bea Arthur, bekend als Dorothy Zbornak uit de comedy *Golden Girls*, is overleden aan kanker. Ze was 86 jaar. *Golden Girls* draaide eind jaren '80 om de belevenissen van vier vrouwen op leeftijd die samen een huis deelden in de stad Miami.

Mededeling voor adverteerders

Donderdag 30 april, Koninginnedag, verschijnt de krant als gebruikelijk.

De sluittijden voor het reserveren en aanleveren van advertenties voor onze dagbladen rond deze dag zijn enigszins aangepast.

Voor de juiste data en tijdstippen gaat u naar:

www.ad.nl/adverteren > Reserveren en aanleveren